

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

Skarby Stanisława Augusta

Aleksander Jagiellończyk
(1501–1506)

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeusser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m. st. Warszawy

Czwarty z synów Kazimierza, pod jego patronatem kanclerz Łaski zebrał prawa i ogłosił drukiem. Umarł w Wilnie Roku Pańskiego 1506, mając lat 45, panowawszy lat 5, dnia 19 sierpnia.

Aleksander Jagiellończyk (1501–1506)

Jedenasta moneta serii przedstawia Aleksandra, czwartego syna Kazimierza Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki, wielkiego księcia litewskiego od roku 1492, króla Polski od 1501. Koronacja Aleksandra przywróciła unię personalną polsko-litewską. Królowi temu zarzucano nieskuteczną politykę zagraniczną, uleganie możnowładcom i złą gospodarkę królewskimi dobrami i skarbem.

Na rewersie monety oglądamy przeniesione z medalu popiersie króla w lewym profilu (według obrazu Marcella Bacciarellego). Na głowie król nosi beret ze strusim piórem, odziany jest w futrzaną szubę, a pod nią ma kaftan, na którym wisi łańcuch z zawieszeniem.

Na awersie monety czytamy, nieznacznie skrócony, tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Czwarty z synów Kazimierza, pod jego patronatem kanclerz Łaski zebrał prawa i ogłosił drukiem. Umarł w Wilnie Roku Pańskiego 1506, mając lat 45, panowawszy lat 5, dnia 19 sierpnia.*

Aleksander, urodzony w 1461 r., z woli ojca został wyniesiony na tron Wielkiego Księstwa Litewskiego w 1492 r.; królem Polski obrano wówczas jego starszego brata Jana Olbrachta, przez co na 9 lat zerwano unię personalną polsko-litewską. Po wstąpieniu Aleksandra na tron polski w 1501 r., aktem podpisanym w Mielniku, unia została przywrócona. Jako wielki książę litewski, a potem król polski, Aleksander bez powodzenia toczył wojny o wschodnie obszary Litwy, ostatecznie utracone w 1503 r. na rzecz Wielkiego Księstwa Moskiewskiego. W 1495 r. poślubił Helenę, córkę księcia moskiewskiego Iwana III. Większość czasu Aleksander spędzał na Litwie, rządy w Polsce powierzając senatorom i bratu, kardynałowi Fryderykowi. Opozycja szlachecka zmusiła króla do ograniczenia praw możnowładztwa i doprowadziła do uchwalenia na sejmie radomskim 1505 r. konstytucji *nihil novi* („nic nowego”, czyli „nic o nas bez nas”), dającej przewagę szlacheckiej Izbie Poselskiej nad Senatem i królem. W owym czasie kanclerz Jan Łaski opracował zbiór praw, statutów i przywilejów, zwany *Statutem Łaskiego*, zatwierdzony na tymże sejmie. Aleksander zmarł bezpotomnie w Wilnie w 1506 r.; pochowano go w katedrze wileńskiej.

Marta Męclewska

Monety kolekcjonerskie Aleksander Jagiellończyk

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * ALEKSANDER JAGIELLOŃCZYK *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 7 grudnia 2016 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * ALEKSANDER JAGIELLOŃCZYK *

nakład: do 6000 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 7 grudnia 2016 r.

Bolesław Chrobry
(992-1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386-1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291-1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434-1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320-1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447-1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333-1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492-1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370-1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501-1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384-1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

Zygmunt I Stary
(1506-1548)

Zygmunt August
(1548-1572)

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669-1673)

Henryk Walezy
(1573-1575)

Jan III Sobieski
(1674-1696)

Stefan Batory
(1576-1586)

August II Mocny
(1697-1706, 1709-1733)

Zygmunt III Waza
(1587-1632)

Stanisław Leszczyński
(1705-1709, 1733-1736)

Władysław IV Waza
(1632-1648)

August III Sas
(1733-1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648-1668)

Stanisław August Poniatowski
(1764-1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 45 96 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – Zygmunt I Stary ukaże się w lipcu 2017 r.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki dla działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych. Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza